

Cumhuriyet Döneminin Başında Halkçılık ve Köycülük Hareketleri ile Köy Enstitülerinin Kuruluşu

Cavit BİNBAŞIOĞLU

Eğitimci-Yazar

Halkçılığın Anlamı:

"Halkçılık" ta en önemli öge, yurttan yaşayan herkese, ayrıcalıksız olarak önem ve değer verilmesi ve onun ilerleyip yükselmesine katkıda bulunulması çabalarıdır. Cumhuriyetin kurucusu Atatürk, bunu, her şeyden önce, halka okuma ve yazmayı öğretmekte, onu yurt ve ulus sorunlarına karşı bilinçlendirmekte görmüştür. O, Kurtuluş Savaşı'nın hemen ardında (27.10.1922'de), daha cumhuriyet ilan edilmeden önce, Bursa'da öğretmenlerle yaptığı bir toplantıda, "Bütün bu gerçeklerin ulusça iyi anlaşılması, iyi bilinmesi için, her şeyden önce, cahilliği ortadan kaldırmak gerekir. Bunun için, millî eğitim programımızın temel ilkesi, cahilliğin yok edilmesidir." demişti. (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri: II, 1959: 44).

Yine Atatürk, 1922 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisini açış söylevinde, "Bizim izleyeceğimiz millî eğitim politikasının temeli, önce içinde bulunduğumuz cahilliği ortadan kaldırmaktır. Bu amaca varmak, millî eğitim tarihimizde kutsal bir aşama olacaktır" diyordu. (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri: I. 1961: 230)

Atatürk, bu düşüncelerini, 1923 yılında Konya'da öğretmenlere karşı yaptığı konuşmada da, daha açık olarak, şöyle dile getirmiştir: (Günümüz Türkçe'si ile)

".. Ulusu, yüzyıllarca kendi benliğine sahip yapmayan; ulusu, yüzyıllarca kendi hakkında habersiz ve hazırlıksız bulunduran hep cahilliktir. Hükümdarların, şunun, bunun ulusu köle gibi kullanmaları bütün yurdu kendi özel mülkleri gibi anlamaları, ulusun, bu cahilliğinden yararlanmalarıyla mümkün olmuştur. Gerçek kurtuluş istiyorsak, her şeyden önce, bütün kuvvetimiz, bütün hızımızla bu cahilliği ortadan kaldırmak zorundayız. Burada, cahilliği, yalnız okumak yazmak anlamına almıyorum. Üçbuçuk, dört yıl önce kendisini köleliğe ve ölüme boyun eğmesi hakkında hükümdarlarının verdiği emirlere, yayımladığı fetvalara, gönderdiği ordulara karşı durmakla, bu cehaletini yırttığını ve bundan sıyrıldığını kanıtladı. Yeter ki, bu ulus, bir daha bu duruma düşmesin. Hepimize düşen ödev, dimağları, bir daha bu cehalete düşmemek için hazırlamaktır." (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri: II, 1959: 154)

Halkçılığın bu anlamı ve önemi, Millî Eğitim Bakanlığı'nın 8 mart 1923 tarihli "Misak-ı Maarif" yahut "Umumi Maarif ve Terbiye Programı" olarak bilinen genelgesiyle de vurgulanmıştır. Bakan İsmail Safa (Özler'in) imzasıyla yayımlanan bu genelgede şu hususlar yer almıştır:

"Doğu'yu ve Batı'yı işgal eden olaylar karşısında ancak soğukkanlılığını ve iradi kuvvetini koruyacak okumuş yazmış bir kuşağın üstünlük elde edeceğini, yeni kuşağa telkin etmemiz gerekir." (Maarif Vekâleti Mecmuası, 1341/1925, Sayı: 1, s. 48-60. Ayrıca: Akgün, Seçil ve Uluğtekin, Murat. "Misak-ı Maarif", Atatürk Yolu, Yıl: 2, Sayı : 13: 338. Mayıs, 1989)

"Halkın kendi kendini yönetmesi" demek olan "demokrasi" ve "cumhuriyet" kavramları da, "halkçılık" kavramı ile ilişkilidir. Yönetim şeklini cumhuriyet olarak seçmiş olan Türk ulusu, bunu devam ettirebilmek için, demokrasi ve halkçılık kavramlarına sahip çıkmak zorunda idi. Daha sonraki yıllarda Başbakan İsmet İnönü de, bir konuşmasında "Bugün köy okullarında heceleyen Türk çocuklarında yarının devlet ışığını görmeyenler cumhuriyetçi olamazlar." diyordu. (Öymen, H. Raşit. "Köy Enstitülerinin Kuruluşunun Tarihi ve Problemleri", Türk Tarih Kurumu Konferansları, 1980: 28 Ayrıca, "İlk Öğretim" gazetesi, Cilt: 6, Mayıs 1942, Sayı: 106, : 1370).

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki yöneticilerin bu tutum ve davranışları, daha sonraları köy enstitülerinin kurulmasını sağladığı gibi, köy enstitüleri de, yukardaki "halkçılık" anlayışının bir "düşün" olmaktan çıkıp, bir "eylem" haline getirilmesini sağlamıştır. Köy enstitüleri, bunu, hem kendi etkinlikleri ve hem de mezunlarının okul etkinlikleri yoluyla yapmıştır. Bunda da, Atatürk'ün ve onun zamanındaki eğitim yöneticilerinin rolü olmuştur.

Okula Düşen Ödevler:

"Halkçılık" ilkesinin gerçekleşmesi, okul içi eğitim kadar, okul dışı eğitime de önem vermeyi gerektiriyordu. Bunun için Atatürk dönemi eğitimcilerinin bulduğu yöntem, okulları, aynı zamanda çevrelerinin birer kültür merkezi yapmaktı. Ayrıca, halkın eğitimi için her çevrede birer halkevi kurmaktı. Buralarda, çevrenin aydınlarına ve bu arada öğretmenlere de görevler veriliyordu.

Okula düşen ödevler de, daha cumhuriyet ilan edilmeden önce, Atatürk tarafından belirlenmiş ve ifade edilmiştir: "Bu merkezlerde bilimsel toplantılar, müsamereler ve konferanslar düzenlemek, halkın okur-yazar olmayanlarını en kolay yoldan okutarak, onlara, birinci derecede gerekli olan bilgileri vermek, gece dersleri açmak, bölgelerindeki gazete ve dergilere özellikle genel eğitim ve halk bilgileriyle ilgili konularda yazılar yazmak, bu merkezlerde çalışan öğretmenlerin aksatmadan yerine getirecekleri ödevler olacaktır." (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri: I, 1961:299).

1 Mart 1923'te Meclis'te yapılan bu konuşmanın arkasından 8 Mart 1923 tarihli, yukarıda belirtilen Bakanlık genelgesinde de hemen hemen aynı düşüncelere yer verilerek, halkı aydınlatmanın önemi üzerinde durulmuştur. Bu arada yatılı ilkokullara da değinilen genelgede, ilkokulların alacağı şekil şöyle belirtilmiştir:

"Birkaç ilin küçük yavrularını bir yerde toplamanın eğitimde birlik (vahdet-i terbiye), yurt sevgisi ve kardeşlik üzerinde yapacağı etki ortadadır. Bakanlık, bu okulların açılmasını her türlü araçla teşvik edeceği gibi, onları, Fransızların 'yeni okullar' dedikleri 'ameli ve tedrisî' okullara (uygulamalı öğretim okullarına) yaklaştıracak programlar hazırlamakta gecikmeyecektir." (Akgün, Seçil - Uluğtekin, Murat. "Misak-ı Maarif", Atatürk Yolu. Yıl: 2, Sayı: 3: 341)

Bu genelgede, ilk ve orta dereceli okulların hayata güvenle atılabilecek insanlar yetiştirmesi istenmektedir. Bunun için, her dersliğin yanında bir işlik (darülmesai) bulunacağı da öngörülmektedir. (Ağı geçen yazı : 339)

Cumhuriyetin ilanından önce hazırlanan bu genelgeye göre, ilk on yıl içinde, bu konuda belirli bir ilerleme görülmemiştir. Yabancı uzmanlar getirilmeye ve bunların görüşleri alınmaya devam edilmiştir.

Cumhuriyet yönetimine geçişin başında Atatürk'ün ve Bakanlığın bu özlem ve istekleri bundan ancak 10-15 yıl sonra "halkçılık" ve "köycülük" akımlarının belirli bir şekilde ortaya çıkması ve etkinliklerini artırmasıyla gerçekleşmiştir. Bunların da başında önce halkevlerinin kurulması ve sonra da köy enstitülerinin açılması gelmektedir. Her ikisi de, yukarıdaki programa uygun etkinlikleri içermektedir.

Halk Eğitiminin Tanımı:

Halk eğitimi, yukardan beri sözü edilen halkçılığın gerçekleşmesine yönelik bütün etkinlikleri kapsar. Bugün, "Yetişkinler Eğitimi" olarak şöyle tanımlanmaktadır: "Yetişkin yurttaşların çalışma güçlerini artırmak, yaşayış düzeylerini yükseltmek, ulusal ve insancıl değerlerini geliştirmek amacıyla, okul eğitimi dışında ya da yanında yapılan çalışmalarının tümüdür. (Oğuzkan, 1993: 163).

Bu anlamda, örgütlü halk eğitimi çalışmalarına ülkemizde ancak 1950'li yıllarda başlanabilmiştir. Fakat, ondan önce, halkevlerinde ve köy enstitülerinde bununla ilgili planlı ve sürekli çalışmalar da yapılabiliyordu. Daha sonraları, halk eğitimi örgütünü kuranlar ve işlerlik kazandıranlar, buralarda çalışanlar arasından çıkmıştır. Köy enstitülerinin kurulması da, köycülük hareketinin başlamasından ve çeşitli yayın organları ile etkinliğini kamuoyuna duyurmasından sonra olmuştur.

Köycülük Hareketinin Başlaması ve Köy Enstitülerinin Kurulması

1928 yılında Bakan Mustafa Necati Bey zamanında harf devrimi yapıldıktan sonra gözler, köy kalkınmasına çevrildi. 1930'lu yılların başlarında Dr. Reşit Galip Bey'in Millî Eğitim Bakanlığı zamanında (19.IX.1932-13.VIII.1933) bir "köycülük" hareketi başlatıldı. Bu hareket vesilesiyle birtakım kurslar düzenlendi ve yayınlar yapıldı. Halkevleri de 19 Şubat 1932 tarihinde kurulmuştur.

Halkevleri Genel Merkezi'nin 1933'te yayımladığı Ülkü dergisi, önce "halkçılık", sonra da "köycülük" konularında önemli yayınlar yapmıştır. Nusret Kemal (Köymen)'in, Mehmet Saffet (Engin)'in, Hilmi A. Malik'in, R.Ş.'nin (Reşat Şemsettin Sirer' olmalı), batı ülkelerinin deneyimlerinden de yararlanarak ve bunlardan esinlenerek, burada yazdıkları yazılar, halkı, okul aracılığıyla ve okul dışında eğitime konularında somut öneriler getirmiştir. Bu yazılarla, bu konularda yapılan toplantılarla "halk eğitimi", "köy eğitimi" ve "köycülük" kavramları ve özellikle "köy öğretmeni yetiştirme sorunu" ön plana geçmeye başlamıştır. Bu sırada, "köycülük" hareketi ile "köy öğretmeni yetiştirme" hareketi birleştirilerek, bir "bütün" halinde ele alınmaya başlanmıştır. 8-28 Haziran 1933'te toplanan ve başkanlığını Millî Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip Bey'in yaptığı Köy İşleri Komisyonu, "Ülkü" dergisinde yayımlanan yazılardaki görüşlere uygun kararlar almıştır.

Dr. Reşit Galip Bey, 19 Haziran 1933 tarihli Hakimiyeti Milliye gazetesinde çıkan bir demecinde bu konulara değinmiştir. Amaçlarının, en iyi ve en sağlam eğitim esasları üzerine kurulmuş bir "Türk genel eğitim örgütü" ortaya koymak olduğunu belirttikten sonra şöyle demiştir:

"İlköğretime, orta öğretime, meslekî öğretime, yüksek öğretime, halk eğitimine, genel

kitaplıkların yeniden düzenlenmesi ve gelişmesine, müzelerin zenginleşmesine, güzel sanatların yükselmesine, yeni Türk harfleriyle ortaya çıkacak millî tettebbu kütüphanemizin en değerli ve gerekli kitaplarla, mümkün olduğu kadar kısa zamanda kurulmasına; kısaca, irfan hayatımızı ilgilendiren bütün esaslarla birlikte, bunların ameli ve uygulamalı olarak başarılmasını sağlayacak, yıllara bölünmüş programlar hazırlamaktayız...

"Bir komisyonumuz, bütün millî eğitim kurumlarında, gerek okulu kendi çatısı içinde, gerek okulun çevresinde, 'devrim eğitimi' noktasından neler yapılması gerekeceği ve neler yapılabileceği hususları üzerinde çalışmaktadır. Bu çalışmaların varacağı sonuçlara göre, okulların **öğretim programlarında ve öğretmen okulları programlarında** gereken değişiklikler yapılacaktır.

"Diğer bir komisyonumuz, **köycülük** çalışmaları hazırlıklarını ileri götürmektedir. Komisyonun çalışmaları epeyce ilerlemiş ve olumlu sonuçlar vermeye başlamıştır. Bu tatil içinde dört bölgede köy öğretmenlerini ve ilköğretim müfettişlerini toplayarak, öğretmenlerin köylerde köylümüzün ekonomik, tarımsal, sağlıksal, toplumsal, bedii bilgi ve anlayış düzeylerinin yükselmesi için neler yapabilecekleri hakkında 40 gün sürecek kurslar açacağız. Kursların programları ve bunları uygulayacak değerli kimseler tamamen hazırdır.

"Yapılacak öğretim için programa göre eserler hazırlanmıştır. Bunlar ayrıca bastırılarak kurslara katılamayan öğretmenlere dağılacaktır."

Bu demecinde Dr. Reşit Galip Bey, ayrıca o sırada Samsun'a kadar tren yolu üzerinde yapılan "Gezici Eğitim Sergisi" konusunda da bilgi vermiş ve gelecek yıl bunun başka demiryolu üzerinde ve demiryolu uğrağı olmayan yerlerde de, kamyonlarla daha geniş olarak yapılacağını bildirmiştir.

Köy İşleri Komisyonunun toplandığı 1933 haziranında Nusret Kemal (Köymen), Ülkü dergisinde "Köy Seferberliğine Doğru" başlıklı bir yazı yazmıştır. O, yazısında, yapılacak işlerden bazılarını şöyle sıralamıştır:

1. Köylünün kazancını artırmak ve her bireye ulusal ekonomide rolünü tanıtmak ve vermek;
2. Köylünün toplumsal düzeyini yükseltmek: Ahlâk, toplu yaşama, el birliği, eğlence, çalışma zevki, salim alışkanlıklar vb.;
3. Köylüyü, rejimi kavramış, ödevlerini bilen ve yapan bir yurttaş olarak yetiştirmek.
4. Köylüyü, hurafelerden arınmış, bilim mantığına sahip, geniş görüşlü, olgun bir insan olarak yetiştirmek;
5. Köylüyü, soyunun ruhsal yeteneklerine sahip ve mümtaz geleneklerine bağlı bir Türk olarak yetiştirmek vb."

8-28 Haziran 1933'te toplanan Köy İşleri Komisyonu'nun ortaya koyduğu raporda "Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme ve Önemli Boyutları" yazımızda da belirtildiği üzere* şöyle saptanmıştı.

1. Köyün inanışlarına etkili olmak özelliği: Devrimcilik, laiklik, cumhuriyetçilik.
2. Köyün toplumsal yaşamına etkili olmak özelliği: Medeni kanunun köyde uygulanması ve onun kurallarının ailede, köy yaşamında, toplum ve uygarlık esaslarında yerleşme-

3. Köyün maddi ve ekonomik yaşamında etkili olabilmek özelliği: Köye ileri tarım yöntemlerini, geniş mal mübadelesini ve düzenlenmiş pazar ilişkilerini sokabilmek yeteneği.
4. Aydın olmak özelliği: İyi ve yetişmiş okul öğretmeni olmak, öğretmenlik mesleğinin bütün yeteneklerini kazanmış olmak," (Tonguç, İ. Hakkı. Canlandırılacak Köy. İstanbul: Remzi K., 1947:419)

Görüldüğü üzere, ülkü dergisinin yayımları ile siyasetçi, eğitimci, tarımcı ve ekonomistlerden oluşan köy işleri Komisyonu'nun raporu arasında bir paralellik vardır. Bu raporun tamamı yayımlanmamıştır. Bir kısmı, İ. Hakkı Tonguç'un 1947'de çıkan "Canlandırılacak Köy" adlı kitabında, bir kısmı da Ferit Oğuz Bayır'ın 1971'de çıkan "Köyün Gücü" adlı kitabında yayımlanmıştır. 1967 yılında yayımlanan Şevket Süreyya Aydemir'in "İkinci Adam" adlı eserinin 2. cildinde bu komisyondan söz edilmektedir. Onun yazdığına göre, komisyonun başkanı Dr. Reşit Galip'tir. Üyeleri, Talim ve Terbiye Kurulu üyesi (o, Başkan olarak yazmış) Ahmet Tefrik Göymen (tarımcı), CHP adına Denizli Milletvekili Necip Ali Küçüka, Balıkesir Milletvekili Hayrettin Bey, ekonomist İsmail Hüsrev Tökin, raportör olarak da Şevket Süreyya Aydemir'dir. Tarihçi Afet Hanım (İnan) da zaman zaman bu toplantılara katılmıştır. (Aydemir, Ş. Süreyya. İkinci Adam. İstanbul: Remzi K., 1967, cilt: 2: 374-375)

Bu raporun hazırlanmasının ardından Ülkü dergisinin Temmuz 1933 tarihli sayısında o tarihte Talim ve Terbiye Kurulu üyesi ve aynı zamanda Gazi Eğitim Enstitüsü Felsefe dersi öğretmeni bulunan M. Saffet (Engin)'in "Köycülük Nedir?" başlıklı bir yazısı çıkmıştır. Yazar, bu yazısında "Köyü Nasıl Kurtaracağız?" sorusuna yanıt aramaya çalışmıştır. Bu çalışmalardan açıkça söz etmemekle birlikte, söz konusu rapordaki saptamalara uygun düşünceler ileri sürmektedir. Yazar, bu yazısına, Atatürk'ün 1 Mart 1922'de TBMM'deki köylülerle ilgili olarak söylediği "Türkiye'nin sahibi ve efendisi kimdir?" diye başlayan ve Meclisçe verilen "Köylüdür" yanıtı üzerine devam eden sözleriyle başlamaktadır. (Bu konuşma için bakılabilir: Atatürk'ün Söy ev ve Demeçleri: I, 1961, s. 225)

M. Saffet Engin, bu yazısında köyün kurtuluşunu "kültür, yahut maneviyat", "ekonomi, yahut maddiyat" yönlerinin iyileştirilmesinde görmüş ve köy öğretmeninini nasıl yetiştirileceği üzerinde durmuştur. Oldukça ayrıntıya inilerek yazılan bu uzunca yazıda, köy öğretmeni yetiştirecek okullarda "Toplumsal Önderlik" adlı bir dersin yer almasını da önermiş ve hatta böyle bir dersin programını da sunmuştur. Bu programda, "Köylüyü kültür ve ekonomik yönden yükseltmenin bütün ulusu kurtarmak demek olduğu ve Türk devriminin karakterinin ne olduğu"nun yer almasını istemiştir. (Engin, Mehmet Saffet. "Köycülük Nedir", Ülkü, Temmuz 1933: 428-429)

Bu yazıda, yeni öğretmeni yetiştirecek okuldan mezun olanlardan yeteneklilere yüksek öğrenim yapma olanağı sağlanacağına da işaret edilmiştir.

Bunlar, birer halk eğitimi sorunudur. Köy öğretmenlerinin iyi birer halk eğitimcisi olabilmeleri için "aşı, tohum ıslahı, ürünleri koruma ve çoğaltma çareleri gibi genel tarım bilgileri ve kooperatifçilik öğretilecek, ve bunlar, eylemli olarak tarlada ve dükkânda uygulanarak öğretilcektir: İyi bir ev nasıldır? Nasıl yapılır? Ekonomik yönden iyi bir yaşamın nasıl yaşandığı ve nasıl sağlandığı gösterilecektir." (Adı geçen yazı)

Bu uzunca yazıda, bütün bu çalışmaların "iş eğitimi" ve "demokratik eğitim" ilkelerine göre yürütüleceği de vurgulanmıştır. Bu nedenle, bu yazının, sözü geçen raporun bir tür açıklaması

olduğu söylenebilir. Çünkü, yazının "Köy Öğretmenleri Nasıl Yetiştirilecek?" başlıklı bölümünde kullanılan tümceler, bir öneriden çok, "... verilecek", "... öğretilecek", "... gösterilecek" gibi gelecek zaman kipleriyle kurulmuştur.

Ayrıca, 1923-1933 arasında çağdaş eğitim ilkelerini ve dünyadaki yeni okulları tanıtıcı nitelikte meslek dergilerinde birçok yazı yayımlanmış ve kitaplar çıkmıştır.

1933'ten 1936'ya kadar, bu konuda Dr. Halil Fikret Kanad, H. Raşit Öymen gibi başka eğitimciler de gazete ve dergilerde görüş ileri sürmüşler; fakat, bu raporda yer alan görüşlerde fazla bir değişiklik olmamıştır.

Cumhuriyetin başından beri Atatürk'ün düşüncelerine ve çağdaş eğitim ilkelerine çok uygun düşen bu görüşler, 1936'ya kadar yaşama geçirilememiştir. 1935'te Saffet Arıcan'ın, 1938'de Hasan Âli Yücel'in Milli Eğitim Bakanlığına atanmalarından sonra, konu yeniden ele alınmıştır. 1936'da öğretmen kurslarının açılması, 1937'de köy öğretmen okullarının, 1940'da da köy enstitülerinin kurulmasıyla bu düşünceler eyleme dönüşmeye başlamıştır. Bu eylemin, daha sonraki plan ve programları, her iki bakan zamanında İlköğretim Genel Müdürlüğü yapan İ. Hakkı Tonguç'un iki kitabında yer almıştır. Bunlardan biri, 1938'de "Köyde Eğitim", diğeri de 1939'da "Canlandırılacak Köy" adıyla yayımlanmıştır.

Köy Enstitüleri, yasasında belirtildiği üzere, köye öğretmen ve hizmet erbabı yetiştirmek için kurulmuşlardır. Bununla birlikte, baş tarafta belirtilen ve "yeni okul" adı verilen çağdaş eğitim ilkelerine dayalı okulların da Türkiye'deki ilk örneklerini oluşturmuşlardır. Öğretmen ve köye yararlı hizmet erbabı yetiştirmeye yönü, sistemin bize özgü yönü olmuştur. Mezunları, köyün, çocukları yanında, yetişkinlerini de eğitime (halk eğitimi) ile görevlendirilmişlerdir.

Sonuç:

1. Bütün bu yapılanlar, geç de olsa, Kurtuluş Savaşı'nın hemen ardında ortaya konan ve bazı maddelerine yukarda değindiğimiz "Umumi Maarif ve Terbiye Programı" (Misak-ı Maarif)'in gerçekleştirilmesine yönelik çabalar olarak değerlendirilebilir.

2. "Yeni okul", bir iş okuludur. İş okulunun öğretmeni de buna göre yetiştirilmek gerekir. 20. yüzyılın en büyük eğitimcilerinden G.Kerschensteiner de bu gereksinimi duymuş ve bir konuşmasında bunu belirtmiştir. O, 1908'de Zürih'te Pestalozzi'yi anma toplantısında yaptığı bir konuşmada bunu şöyle dile getirmiştir: "Öğretmen, şimdiye kadarkinden bambaşka ve esaslı bir öğrenim ile yetiştirilmelidir. Bugüne kadar öğretmen okulları da, diğer okullar gibi, öğrenciye sürekli olarak **kitap bilimi**'ni yutturan ve bu suretle, kafalarını tıkabasa dolduran kurumlardan başka bir şey değildir." (Kerschensteiner, G., "Yarının Mektebi İş Mektebi Olacaktır", Çeviren: H. Raşit Öymen, Muallimler Mecmuası, 1926: 2007)

3. Cumhuriyetin ilk yıllarında köy enstitüleri ile, bu sorun, dünyada belki ilk kez Türkiye'de çözümlenmiştir. Yani, ilk ve orta dereceli okullarda iş eğitimine uygun eğitim yapacak öğretmen yetiştirilmesi için bir girişimde bulunulmuştur. Yalnız bizde değil, dünyadaki okullarda, ezbercilikten yakınmanın arkasında böyle bir sorun vardır.

4. Orta dereceli genel okullarda da bu sorun "çok amaçlı okullar" yoluyla çözümlenmeye çalışılmıştır. Fakat, bunların öğretmeni, bu nitelikte okullarda öğrenim görmeden yetiştirildikleri için, istenen sonuç ya da verim, kolay kolay alınmamaktadır. Bununla birlikte, dünyada, bu

nitelikte okulların, orta dereceli okullarda önemli bir yer tutması, eğitim bilimine uygun çağdaş okulların gelişmekte olduğunun bir kanıtı olarak değerlendirilebilir.

Kaynaklar:

AKGÜN, S & ULUĞTEKİN, M. "Misak-ı Maarif", Atatürk Yolu, Mayıs 1989, Yıl: 2, Sayı: 3.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri: I. Türk Tarih Kurumu B., 1961, İkinci Baskı.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri:II. Türk Tarih Kurumu B., 1961, İkinci Baskı

ELMAN, A. Ş. Dr. Reşit Galip. Ankara: Yeni Matbaa, 1955. İkinci Baskı.

(ENGİN), Mehmet Saffet. "Köycülük Nedir", Ülkü, Temmuz 1933.

(KÖYMEN), Nusret Kemal. "Köy Seferberliğine Doğru", Ülkü, Haziran 1993

Maarif Vekâleti Mecmuası, Mart 1341 (1925), Sayı: 1, s. 48-60. Ankara

Hakimiyeti-i Milliye. Günlük gazete, 19.06.1933.

OĞUZKAN, F. Eğitim Terimleri Sözlüğü. Ankara: Emel Matbaacılık, 1933. Üçüncü Baskı.

ÖYMEN, H. R. "Köy Enstitülerinin Kuruluşunun Tarihi ve Problemleri", Türk Tarih Kurumu Konferansları. 1980. (Ayrı basım)

TONGUÇ, İ.H. Canlandırılacak Köy. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1947.